

CHATGPT BEWUST EN KRITISCH INZETTEN IN HET ONDERWIJS: HOE PAK JE DAT AAN?

ChatGPT; het is je vast niet ontgaan. Deze slimme chatbot (ontwikkeld door OpenAI) schrijft op basis van kunstmatige intelligentie in een paar tellen geloofwaardige teksten die in veel gevallen bruikbaar zijn voor boekverslagen, essays en andere huiswerkopdrachten. ChatGPT is echter niet altijd inhoudelijk juist of actueel. Kinderen, jongeren én volwassenen experimenteren volop met deze toegankelijke virtuele assistent. Maar wat betekent dit voor ons onderwijs?

Onze REGIE-uitgangspunten

Vanuit team Digitalig richten we ons op het bewust en kritisch digitaal gedrag van kinderen. Ons doel is dat kinderen zelf regie leren nemen over hun handelen wanneer zij in aanraking komen met internet, (sociale) media en technologie. Leerkrachten kunnen dit stimuleren door toepassing van de onderbouwde REGIE-uitgangspunten. Deze uitgangspunten, die je onderaan in dit artikel vindt, zijn gericht op het pedagogisch en didactisch handelen in de klas.

Ook nieuwe technologieën, zoals ChatGPT, benaderen wij vanuit deze REGIE-uitgangspunten. Waarbij het belangrijk is om deze nieuwe technologieën te duiden bij leerlingen en vooral het gesprek met hen hierover aan te gaan. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen leren 'mens' te blijven in de wereld van technologie en kritisch en bewust met deze technologieën experimenteren.

Tips om ChatGPT kritisch en bewust in te zetten in het onderwijs:

- **Gesprekken centraal:** Leer leerlingen de juiste vragen te stellen aan de chatbot en ga samen in gesprek over de antwoorden die door ChatGPT gegenereerd worden: "Wat vinden we hiervan? Kunnen we dit antwoord ook ergens anders vinden?" Een neutrale en open houding van de leerkracht zorgt voor de meest waardevolle discussies, waarbij leerlingen de ruimte hebben om hier zelf over te redeneren.

- **Evalueren en analyseren:** Leg als leerkracht uit wat ChatGPT is en wat de voor- en nadelen kunnen zijn. Je kan er ook voor kiezen om leerlingen te stimuleren om hier zelf over na te denken. Bedenk vervolgens een stelling, zoals: “Door ChatGPT hebben we zoekmachines als Google niet meer nodig”. Laat leerlingen argumenteren waarom ze voor of tegen de stelling zijn.

Op zoek naar inspiratie hoe je dit soort leeractiviteiten kunt organiseren? Vanuit Digitalig hebben we 8 vormen op een rij gezet waarbij kritisch denken wordt gestimuleerd. Ons overzicht kun je aanvragen via digitalig@edux.nl.

- **Rijke context:** Gebruik ChatGPT in een sessie 3 bij een Close Reading lessenserie. Laat ChatGPT een tekst schrijven over hetzelfde onderwerp van het boek/de tekst die je behandelt met je groep. Laat leerlingen de door ChatGPT gegenereerde tekst vergelijken met de tekst van de les op overeenkomsten en verschillen. Leerlingen kunnen hierbij een venndiagram maken. Hiermee stimuleer je niet alleen de kritische denkvaardigheden van leerlingen, maar ook het dieper tekstbegrip.

Meer weten?

Wil je uitgebreidere informatie lezen over ChatGPT? Lees dan de informatie op de website van Kennisnet: [Is ChatGPT de volgende gamechanger voor het onderwijs? \(kennisnet.nl\)](https://kennisnet.nl/ChatGPT-de-volgende-gamechanger-voor-het-onderwijs/).

Wil je verder onderzoeken hoe taal en digitale geletterdheid elkaar kunnen versterken? Lees dan dit artikel uit de Special die wij in november met de redactie van Didactief uitbrachten: [Didactief | In 5 stappen een digitalige les voorbereiden \(didactiefonline.nl\)](https://didactiefonline.nl/In-5-stappen-een-digitalige-les-voorbereiden/). Lees je de Didactief Special liever op papier? Stuur een e-mail naar één van ons.

**Bas
van den Brand**
Adviseur
06 – 29 67 01 49
b.vandenbrand@edux.nl

**Marleen
Hilhorst**
Projectleider Digitalig
06 – 83 44 27 60
m.hilhorst@edux.nl

REGIE

OVER JE DIGITALE GEDRAG!

Technologie, (social)media en internet spelen een steeds grotere rol in het leven van kinderen en verleiden hen tot impulsief gedrag. Het is daarom niet makkelijk om zelf de regie te houden in de digitale wereld.

De **REGIE-uitgangspunten van Digitalig** helpen om op school **bewust en kritisch digitaal gedrag** bij kinderen te stimuleren:

RIJKE CONTEXT

WAAROM?

WAAROM? Door aan te sluiten op mijn belevingswereld en aan de slag te gaan met 'echte' situaties uit de digitale wereld, raak ik gemotiveerd om hierover te leren.

HOE?

HOE? De juf of meester verbindt leerdoelen die gaan over digitale geletterdheid aan bestaande (taal)lessen, thema's en projecten, en maakt de inhoud zo actueel en realistisch

EXPLICIETE INSTRUCTIE

WAAROM?

WAAROM? Kennis over de technologie, (social) media en internet zorgt ervoor dat ik me bewust word hoe de digitale wereld werkt. Ik heb deze basiskennis nodig om hier kritisch mee te leren omgaan.

HOE?

HOE? De juf of meester sluit aan bij wat we al weten over de digitale wereld, geeft duidelijke uitleg en helpt ons stap voor stap om strategieën eigen te maken.

GESPREKKEN CENTRAAL

WAAROM?

WAAROM? Door uit te wisselen met elkaar word ik gestimuleerd om na te denken over mijn houding ten opzichte van de digitale wereld en mijn automatische gedrag.

HOE?

HOE? In de klas hebben we gesprekken over technologie, (social)media en internet. De juf of meester stelt uitnodigende en open vragen en helpt ons bij het verkrijgen van inzichten en het opdoen van standpunten.

IMPULSCONTROLE STIMULEREN

WAAROM?

WAAROM? De digitale wereld is zo gemaakt dat ik steeds word verleid om snel en ondoordacht te handelen. Van dit automatische gedrag ben ik me vaak niet bewust.

HOE?

HOE? In de klas bedenken we samen manieren om eerst na te denken en daarna pas te handelen. De juf of meester helpt ons om denkpauses te nemen en ons eigen handelen in de digitale wereld te evalueren.

EVALUEREN EN ANALYSEREN

WAAROM?

WAAROM? Door na te gaan wat ik wil of vind, leer ik kritischer om te gaan met de digitale wereld. Ik heb hulp nodig om hierover te leren redeneren.

HOE?

HOE? De juf of meester helpt me om kritisch na te denken over technologie, (social)media en internet door de vaardigheden 'evalueren' en 'analyseren' steeds samen te oefenen.